

Autoficțiunea și căutarea sinelui în romanul *Tinerețile lui Daniel Abagiu* de Cezar Paul-Bădescu

Roxana Mădălina Crișan*

Autofiction and the search for the Self in the novel *Tinerețile lui Daniel Abagiu* by Cezar Paul-Bădescu

Abstract:

The purpose of this paper is to highlight how Cezar Paul-Bădescu treats the communist period through a mix of autobiography and fiction. The author tries to overturn literary barriers and demystify both literature and himself, particularly through an anti-literary discourse. The uniqueness of his work lies in its narrative perspective, fragmentary style, deconstruction, self-irony and the author's choice to turn his character into an anti-hero. Using memory and self-analysis, Cezar Paul-Bădescu tries to understand and reconcile with himself, seeking the therapeutic effect of memory.

Keywords: autofiction of formation, anti-literary discourse, demystification, textual strategies, search for the self, recollection, cathartic function of memory

Literatura postdecembristă a dat naștere unor texte ce transpun neîmplinirile, suferințele – mai ales cele de ordin sufletesc – ale celor care au trăit în perioada comunistă și a încercat o reorientare spre formele de confesiune, apelul la memorie fiind prezent în mod frecvent în literatura actuală.

O nouă generație de scriitori tineri, care și-au trăit copilăria și adolescența în comunism, abordează tema vieții în timpul regimului comunist și a memoriei într-o manieră novatoare, prin intermediul ficțiunii. Astfel, scriitorul reconstruiește toate informațiile furnizate de memorie și imaginație în funcție de trăirile, viața și amintirile sale, creând o viziune proprie care se valorifică cu ajutorul personajelor, al „eroilor” operei sale.

Printre scriitorii postdecembriști se remarcă și Cezar Paul-Bădescu, prozator scenarist și publicist, care are debutul literar propriu-zis odată cu lansarea volumului *Tinerețile lui Daniel Abagiu* în anul 2004, debut care marchează totodată și apariția colecției Ego. Proză în cadrul editurii Polirom.

* PhD Student, West University of Timișoara, roxanacrisan89@yahoo.com

Antiliteratura: perspectivă narativă, biografism și autoficțiune

Încă din prefață, romanul *Tinerețile lui Daniel Abagiu* a beneficiat de o analiză amănunțită realizată de Mircea Cărtărescu, care apreciază demersul autorului și vede debutul acestuia drept o reușită prin miza pe care și-a propus-o și anume răsturnarea barierelor literare, demitizarea și autoficțiunea formării.

În același timp, critica se raportează la romanul lui Cezar Paul-Bădescu ca fiind „unul dintre cele mai remarcabile experimente literare din proza românească a anilor 2000” (Cobuz, 2020). Experimentul literar pe care îl semnalează critica vizează refuzul artei și al literaturii în mod special și pariul cu realitatea, astfel că autorul realizează în paginile sale un „bildungsroman” autoficțional în care zugrăvește evenimente banale și cotidiene. Cezar Paul-Bădescu mizează pe naturalețe, simplitate și sinceritate în detrimentul literaturii înalte, atent cosmetizate, reușind acest lucru cu ajutorul unei formule biografice, pornind de la anii formării sale, anii copilăriei și adolescenței, și prezentând chiar și realități dureroase sau mai puțin demne. În *Tinerețile lui Daniel Abagiu*, biografismul și autoficțiunea merg mână în mână cu discursul antiliterar, autorul declarând că este un adept al scrierii sincere, autentice și o astfel de scriere nu are nevoie de fașoane literare. În prefața romanului, Mircea Cărtărescu afirma că la o primă analiză a textului, acesta este unul simplist, copilăria și adolescența fiind secvențe ce formează un text al (trans)formării, însă de fapt el se află „pe o spiră mai sus a evoluției formelor literare” (2012: 11).

Ideea prezenței unor fragmente care au la bază perioada adolescenței autorului este confirmată chiar de către autor, care afirmă în nenumărate rânduri că întâmplările povestite sunt reale, Dănuț este Cezar cel din copilărie și adolescență, iar atuul său ce mai mare îl reprezintă sinceritatea și asumarea, susținând în rândurile romanului că „este evident faptul că Dănuț sunt eu însumi. [...] ei bine, eu vin în ajutorul unor astfel de critici și spun că ceea ce face și gândește Dănuț am făcut și am gândit eu însumi” (Paul-Bădescu, 2012: 70-71). Autenticitatea pe care o invocă autorul este subliniată de Adrian G. Romila care notează că:

autorul-narator (să-l numim, încă, așa) nu pierdea niciun prilej de a reaminti că tot ceea ce povestea era absolut real, că eroii săi erau persoane pe care le-a întâlnit, că evenimentele relatate s-au produs întocmai, completând cu detalii (ani, locuri și nume de notorietate) și comentând, unde credea că este cazul.

Cu toate că abordarea din perspectivă autoficțională este un trend al anilor 2000, ceea ce este diferit în cazul lui Cezar Paul-Bădescu e datorat faptului că autoficțiunea din paginile sale este rezultatul contestării literaturii, al demitizării pe care acesta o încearcă. Din acest motiv, este greu de stabilit limita dintre real și ficțional. Mircea

Cărtărescu afirma în prefața cărții lui Cezar Paul-Bădescu (2012: 11-12) faptul că:

cei mai mulți autori mai tineri de azi, în poezie și-n proză sunt «biografiști», adică tind să identifice realitatea despre care scriu cu datele imediate și reale ale biografiei lor: cel care spune «eu» are datele recunoscutibile ale autorului însuși, prietenii și toți cei din jur sunt numiți cu numele lor reale și au toate datele după care pot fi recunoscuți. [...] La fel, autorul din cartea de față accentuează de câte ori poate caracterul nonficțional, direct autobiografic, al textului. Daniel Abagiu tinde să fie nu numai literalmente Cezar Paul-Bădescu, ci un Cezar mai adevărat încă decât cel din realitate”.

Perspectiva narativă, strategiile textuale pe care le utilizează autorul accentuează și ele caracterul biografic și autoficțional al textului, prin prezența unei narațiuni la persoana I și a III-a, în care naratorul povestește propriile evenimente care compun copilăria și adolescența sa. Povestea este prezentată din perspectiva naratorului matur, a adultului Dănuț, care re trăiește și rememorează evenimente cu autoironie, iar intervențiile în text îi aparțin autorului Cezar, care simte să vină cu lămuriri și exemplificări ce îl transformă și mai mult într-un anti-erou și care tronează peste toate fațetele narative ale textului.

Un alt element pe care critica îl atribuie operei lui Cezar Paul-Bădescu îl reprezintă predispoziția de a demitiza tot ceea ce i se pare a fi ridicat la rang de artă, astfel că în *Tinerețile lui Daniel Abagiu* autorul pornește de la demitizarea literaturii și ajunge până la demitizarea propriei persoane, a adolescentului Dănuț, conturând un bărbat „anti-macho” opus personajelor cu care ne-a obișnuit literatura. Mircea Cărtărescu (2012: 11) afirma că:

în loc de viața plină de semnificație a eroilor lui Preda, Breban, Buzura (nu mai vorbesc de Paler), viața lui Abagiu e o suită de eșecuri, și acelea mediocre, fără pic de tragism. Personajele «care se respectă» sunt etaloane morale, Daniel e cu totul și cu totul amoral: își descrie până și pe cei mai apropiați semeni, părinți, prieteni, iubite, nu cu mai multă empatie decât pe gândacii de bucătărie din cunoscutul său tratat.

Stilul fragmentar pe care autorul îl folosește pentru a spori și mai mult ideea unui text autobiografic fără pretenții literare presupune decuparea unor secvențe pe care le rememorează și dispunerea lor într-un colaj aranjat uneori haotic însă, cu toate acestea, ficțiunea este prezentă deoarece, așa cum susține și Cezar Paul-Bădescu, imaginația intervine în actul creator. Autorul afirma într-un interviu (Paul-Bădescu, 2007) că:

interesează decupajul, ca în cazul fotografiei. De ce e fotografia artă? Pentru că, din realitatea pe care o știm cu toții, se decupează o chestie semnificativă. Cam asta fac și eu, decupând bucăți semnificative din realitate, pe care le asamblez în așa fel încât să spună ceea ce vreau eu. Ficționalizez, bineînțeles, mai adaug un sos, nu las bucățile de carne macră. Pe de altă parte, feliile de realitate sunt

trecute prin subiectivitatea mea, sunt repovestite. După prelucrarea aceasta, le mai adaug un sos care să le facă apetisante din punct de vedere literar.

Prin raportare la antologia *Tablou de familie*, Paul Cernat (2017: 5) remarcă decupajul pe care Cezar Paul-Bădescu îl realizează în *Tinerețile lui Daniel Abagiu* și îl consideră un rezultat al behaviorismului, o urmare a interacțiunilor externe, afirmând că:

în «prozele cu Dănuț» cu care a debutat în volumul colectiv *Tablou de familie* (1995), autorul decupa – în maniera jucat naivă a comportamentismului american – secvențe aparent anodine din filmul propriei copilării. Ele au fost integrate mai târziu în romanul autoficțional *Tinerețile lui Daniel Abagiu* (2004) și mixate ca episoade mai mult sau mai puțin «penibile» ale adolescenței (anti)eroului, metamorfozat din copil gras și blazat în june cu fumuri de rocker existențialist și eșecuri sexuale post-onaniste.

În romanul *Tinerețile lui Daniel Abagiu* actul ficțional este deconstruit la nivelul naratorului, prin intervențiile și explicațiile introduse.

Cu toată opoziția sa împotriva literaturii, Cezar Paul-Bădescu admite faptul că romanul său este o creație literară, chiar subliniind acest aspect în câteva rânduri, fie prin cuvintele pe care le consideră ca aparținând literaturii înalte și pe care le evidențiază prin scrierea lor cu caractere italice, fie afirmând acest lucru în mod direct: „puteam, firește, să-l cosmetizez, să-l rescru acum și să fac din el o chestie faină. Dar asta ar fi însemnat să fac literatură, și am preferat să nu” (Paul-Bădescu, 2012: 179). O altă dovadă a unei literaturi de calitate și a capacității literare a autorului o reprezintă prezența unor elemente ce trimit spre realismul magic de tip sud-american, spre zona mitică, prin evenimente precum dispariția subită a colegei din clasele primare sau a fetei căreia îi dăruiește un inel, visul în care este transformat într-un pește ce e pescuit de tatăl său sau existența unei schije din timpul războiului, care se plimbă prin corpul vecinului.

Cea mai bună exemplificare a aptitudinilor literare ale autorului o reprezintă *Anexa* romanului, în care autorul pornește de la un fapt real, cazul lui John Wayne Bobbitt, iar prin povestea pe care Cezar Paul-Bădescu o creează, acesta vrea să demonstreze că posedă calitățile necesare realizării unui text ficțional de calitate. *O călărire în zori* are trăsături stilistice deosebite, autorul se folosește de diverse strategii narrative, are o continuitate, iar textul este încheiat, trăsături diametral opuse romanului autoficțional în care integrează această anexă. În prefața sa, Mircea Cărtărescu (2012: 13) vorbește despre valoarea literară a acestei părți finale a textului, susținând că:

este-n ea o perfecțiune stilistică și de viziune străină tuturor celorlalte texte ale lui și care-mi amintește de mari virtuozii ai prozei americane de azi, Robert Coover, de exemplu, sau Donald Barthelme. Subiectul sofisticat, filmarea și eclerajul foarte subtile, fraza flexibilă fac din „Călărirea în zori” paradoxala capodoperă a lui Paul-Bădescu, total nepaulbădesciană (hm!). Prin prezența ei, cartea devine un codex, o compilație din doi autori [...].

Rolul acestei *Anexe* este de a demonstra că la baza textelor se află realitatea, însă ulterior ea poate fi adaptată și cosmetizată după bunul plac al autorului. Diametral opusă scriiturii de până acum, această scurtă ficțiune demonstrează că pentru autorul nostru trecerea de la un stil narativ la altul este foarte ușoară, dovedind astfel înzestrarea literară a acestuia. Într-un interviu pe care îl acordă, Cezar Paul-Bădescu (2007) vorbește și despre miza acestui text din anexă, afirmând că:

[...] textul cu John Wayne Bobbitt, care e pus la sfârșitul *Tinereților lui Daniel Abagiu*, a fost de fapt expresia unui act de orgoliu. Toată cartea este dezlănțată, fără structură, povestea e lăsată brută, rugoasă. Vin la sfârșit cu o povestire care are niște strategii narrative tari, căutate, jocuri de temporalitate și tot felul de chestii de-astea «deștepte». Aia a fost o demonstrație, o încordare a mușchilor, un fel de a spune «eu nu-mi propun să fac literatură, dar, dacă vreau, uite că pot». Pot să fac și o literatură foarte șlefuită.

Efectul terapeutic al memoriei și nostalgia

Caracterul autoficțional al cărții se datorează, așa cum am observat anterior, raportării autorului la realitate, însă un alt palier pe care acesta îl atinge și care este necesar să fie amintit îl reprezintă apelul la memorie, textul fiind văzut drept un rezultat al rememorării.

Pentru Cezar Paul-Bădescu scrisul înseamnă o mărturie, dar scrisul este totodată și o mărturisire deoarece, așa cum observăm și în celelalte romane ale sale, autorul apelează la efectul terapeutic al memoriei. Despre funcția cathartică a memoriei în romanele sale vorbește Cezar Paul-Bădescu (2007) în interviul pe care îl acordă Cristinei Foarfa, afirmând că:

pe mine mă vizitau problemele mele, aveam coșmaruri cu tot felul de întâmplări din trecutul meu. Așa că am zis că mi-e mai aproape cămașa decât paltonul și am decis să scriu povestea mea. Iar efectul a fost terapeutic. Pe măsură ce scriam, am început să dorm din ce în ce mai bine.

Faptul că autorul alege să își pună personajul, pe Dănuț, într-o lumină nu foarte bună se datorează atât proiectului său antiliterar, cât și dorinței acestuia de a expune toate experiențele neplăcute pe care le-a trăit, pentru a le analiza, înțelege și pentru a se împăca cu sine. În același timp, această rememorare este necesară pentru a observa cum s-a produs formarea autorului și „cauzele” care au pricinuit-o.

Cezar Paul-Bădescu (2020) discută într-un interviu pe care îl acordă pentru „Adevărul.ro” despre *Mitul peșterii*, alegoria lui Platon în legătură cu umbrele și afirmă că pentru el umbrele reprezintă:

tot felul de fantome care ne bântuie: ale trecutului, ale amintirilor, ale memoriei colective sau ale propriului inconștient. Desigur, ca la Platon, e de preferat să te eliberezi de aceste umbre. Eu am făcut-o proiectându-le pe zidul de hârtie al peșterii cărții mele, privindu-le cu atenție și descoperindu-le inconsistența. [...] Pentru mine, scrisul este o formă de autoterapie. Asta e o declarație care știu că pe mulți scriitori adevărați îi face să strâmbe din nas. Dar eu nici nu sunt scriitor adevărat. Eu scriu ca să mă împac cu mine însumi și cu lumea înconjurătoare.

Cu toate că admite în repetate rânduri rolul purificator al memoriei în scrierile sale, Cezar Paul-Bădescu susține că evenimentele prezentate pot fi alterate de timp, dar și de propria sa voință, așa cum este cazul amintirii excursiei din clasele primare, despre care afirmă că „faptele s-au suprapus în mintea mea și au construit o amintire coerentă cu iz demonstrativ. Desigur, nu toate amintirile noastre au nevoie de un liant moralizator pentru a se menține. Mai sunt și altele care rezistă prin ele însele” (2012: 118). Raportul imprecis dintre realitate și ficțiune este declarat în repetate rânduri în text, autorul (Paul-Bădescu, 2012: 72) mărturisind că:

jocul pe care-l fac eu aici e mai degrabă unul riscant, decât aducător de fericire. Sunt riscurile sincerității. [...] produsul artistic nu poate fi niciodată realitatea însăși, fiindcă, printre altele, artistul modifică realitatea în funcție de preconcepțiile sale, de limbaj, de convingerile lui ideologice și morale etc. și în ultimă instanță, oferă o selecție din realitate.

În *Tinerețile lui Daniel Abagiu*, autorul prezintă și unele amintiri care i-au marcat copilăria și adolescența într-un mod pozitiv, acele amintiri ce confirmă prezența comunismului și pe care le regăsim cu predilecție în capitolul intitulat nu întâmplător *Nostalgii comuniste*. Cezar Paul-Bădescu povestește despre dorința sa de a deveni pionier și de a purta însemnele specifice acestora, despre manifestațiile și excursiile școlare care pentru elevi însemnau un bun prilej de distracție, despre cenaclul „Flacăra”, care oferea adolescenților ocazia de a fi alături de alți tineri și de a împărtăși idei comune, despre Cântarea României, motivul pentru care Dănuț primește împreună cu grupul său muzical o stație de amplificare, despre întinericul care, dacă pentru majoritatea locuitorilor însemna o grijă în plus, pentru adolescenți era un bun prilej de flirt, de discuții între aceștia și șansa de a fuma nestingheriți.

Autorul (Paul-Bădescu, 2012: 111) susține că memoria sa individuală a clasat comunismul drept perioada cea mai fericită a vieții sale, deoarece coincide cu anii copilăriei și ai adolescenței sale și afirmă chiar în rândurile romanului că:

pe unii, cuvinte ca tovarășa sau tovarășu` s-ar putea să-i umple de scârbă sau de indignare. Pe mine nu. Din perspectiva mea, comunismul a fost ceva îngrozitor, într-adevăr, dar asta numai în plan general-social, politic, economic, național etc. Însă pentru mine, ca individ, el nu a fost ceva monstruos. [...] Apoi, de anii `70-`80 se leagă copilăria și adolescența mea. Cum să nu fiu, deci, melancolic?

Pentru copilul Cezar/Dănuț, ca pentru majoritatea copiilor, comunismul reprezenta o normalitate, fiind singura realitate pe care o cunoștea: „M-am născut în `68, deci comunismul a fost mediul în care am apărut și am crescut. Aerul pe care l-am respirat. Cum n-am luat contact cu alte realități, vremurile acelea cu tot ce presupuneau ele reprezentau pentru mine normalitatea” (Paul-Bădescu, 2012: 111).

Datorită vârstei și lipsei de experiență, acceptă tot ceea ce presupune sistemul, revolta din anii de final ai adolescenței sale considerând că este una specifică vârstei și nu datorată sistemului politic. În prefața romanului, Mircea Cărtărescu (2012: 14-15) nota legat de acest aspect:

[...] *Tinerețile lui Daniel Abagiu se aseamănă cu Muzici și faze sau cu Exuvii* prin imaginea proaspătă, complet neconvențională a epocii comuniste văzute prin ochii unui copil inocent. [...] o mare nostalgie îmbracă imaginea acestei lumi scufundate. Ea a fost lumea copilăriei, cu absurdele ceremonii pionierești, cu cravatele roșii și inelele lor de plastic, cu defilările de 1 mai și 23 august, cu instituțiile și obiceiurile ei ciudate. Și mai ales cu obiectele ei definitorii, azi dispărute. Spre deosebire de scriitorii mai vârstnici, autorii de după anii `80 n-au mai privit înapoi cu mânie spre Iepoca de tristă (dar și, oarecum, simpatică) amintire, ci și-au asumat-o ca pe o parte a vieții lor.

Datorită rememorării nostalgice autorul face liste cu obiecte specifice epocii comuniste, mărci de țigări, băuturi, melodii și nume de artiști muzicali etc.

Căutarea sinelui

Subiectul general al romanului lui Cezar Paul-Bădescu îl reprezintă traseul formării sale de la copilărie la adolescență, până la tinerețe și vârsta maturității. Deloc întâmplător, autorul numește prima parte a romanului *Formarea personalității*, deoarece în paginile sale prezintă evoluția sa din copilărie până la vârsta marii iubiri din anii de facultate. Devenirea lui Dănuț/Cezar s-a făcut treptat, de la băiatul din Generală, lipsit de prieteni, mereu în conflict cu ceilalți și mai ales cu vărul Cristi, băiatul pe care copiii de la bloc îl excludeau din jocurile lor și căruia îi găseau tot felul de porecle datorită faptului că era plinuț, la adolescentul într-o continuă căutare, slab, dornic să epateze și să fie apreciat, ce are prieteni care îl învață să chiulească și să fumeze și pe care încearcă la rândul său, fără prea mare succes, să îi atragă spre literatură și filozofie.

Transformările sale din această perioadă, atât psihice, cât și fizice sunt rezultatul dorinței de a fi integrat în grup, de a fi observat și apreciat, el fiind un inadaptat atât în copilărie, datorită fizicului său, cât și în adolescență. Adolescența reprezintă perioada în care se face trecerea de la liceanul rebel la geniul neînțeles, dedicat lecturii și reflexivității asupra existenței, preocupări pe care nu are cu cine să le împărtășească și din acest motiv își acceptă soarta de solitar, refugiindu-se în lectură. Disprețul pe care acum îl afișează pentru sex se datorează individului superior, inadaptat și spiritualizat, care manifestă preocupări de ordin înalt.

Adolescența este cea care ne dezvăluie atitudinea sa față de sine și față de cei din jur. Critic cu propria persoană, alege să se autoironizeze și să ni se prezinte în cele mai penibile și nedemne posturi. Mircea Cărtărescu afirma că această literatură cu copii și adolescenți a prins tot mai mult contur în ultimii ani, însă Paul-Bădescu se remarcă prin felul în care alege să-și contureze personajul, „Cezar Paul-Bădescu îi bate însă pe toți de departe prin uriașa, sfidătoare și autodestructivă sinceritate, prin luciditatea cu care vede-n sine un *jerk* absolut, demn de milă și de silă, prin autoironia împinsă dincolo de limita de unde oricine ar zice: Gata! Până aici!” (2012: 13-14).

Autorul ne expune care au fost motivele care au stat la baza alegerii numelui personajului său, pretextând că sugestia masturbării i s-a părut potrivită pentru a descrie adolescentul care era, totodată afirmând că prenume Cezar îi displace și i-a produs de-a lungul copilăriei doar neplăceri, pe când Daniel trimite cu gândul spre Dănuț, personajul romanului *La Medeleni*.

Descoperirea sexualității, așa cum apreciază și psihanaliștii, coincide de obicei cu perioada copilăriei, iar acest fapt este valabil și pentru Dănuț care în copilărie se joacă de-a doctorul cu verișoara Mihaela, îi cere fetei bolnave de la etajul al II-lea să se dezbrace ca el să o privească sau se simte rușinat când, la mare fiind, mama îl obligă să se bronzeze dezbrăcat complet.

Ca mai toți adolescenții din perioada comunistă, și acesta se confruntă cu problemele și temerile maturizării, iubirea și materializarea acesteia fie într-un sărut, fie într-o experiență sexuală dându-i mari bătaii de cap și demonstrând lipsa de informații în aceste subiecte tabu.

Dacă față de sine este foarte critic, la fel de dură este atitudinea sa și față de ceilalți. Când reușește, cu greu, să își facă prieteni în rândul colegilor de liceu, îi tratează cu superioritate și se detașează de ei, refugiindu-se în lectură: „cât despre mine, am redevenit un singuratic, numai că acum priveam lumea de pe alte poziții. De pe ce poziții? În primul rând, de sus” (Paul-Bădescu, 2012: 41).

În relația cu familia, șochează în primul rând prin atitudinea sa în fața bolii și a morții unor membri ai familiei, alegând să prezinte faptele

cu multă indiferență și arătând mult mai multă empatie pentru gândaci, găini sau alte păsări. Relația cu tatăl său nu este una foarte apropiată, au păreri diferite, iar teama pe care o simte față de tatăl său se reflectă în visul în care el este metamorfozat într-un pește care e pescuit de acesta. Cel mai intens conflict pe care îl are cu tatăl se finalizează cu o încăierare pe care autorul o aseamănă cu o senzație „de penibil și o imensă rușine” (Paul-Bădescu, 2012: 56).

Insuccesul admiterii la facultate îi permite să se simtă un geniu neînțeles, devenirea sa continuând în această perioadă în care i se conturează destinul de filolog. Veleitățile sale filologice sunt remarcate încă din copilărie, când compune la matematică enunțuri apreciate de colegi și de învățătoare și se accentuează odată cu stabilirea direcției pe care vrea să o urmeze la liceu, aceea de om de litere, alegând să se retragă în spatele cărților sale. Adolescența lui Dănuț este influențată de gândirea existențialistă, prin prisma lecturilor sale, stârnindu-i interesul autori precum Kierkegaard, Jan-Paul Sartre sau Albert Camus, iar opere ca *Frații Karamazov* de F. M. Dostoievski, *Pivnițele Vaticanului* a lui Andre Gide, *Mitul lui Sisif* și *Caielele* lui Albert Camus îi îmbogățesc cultura literară, însă pentru Dănuț, un loc aparte îl ocupă operele lui Emil Cioran. Preocuparea pentru această doctrină filozofică conturează ulterior stilul lui Cezar Paul-Bădescu, o parte din temele principale ale gândirii existențialiste fiind prezente în romanele sale.

Odată ajuns în anul I de facultate, își face un grup de prieteni cu care rezonază, creează și vorbește despre literatură. În această perioadă, Cezar Paul-Bădescu relaționează cu nume importante ale vieții culturale a capitalei precum Răzvan Rădulescu, Mircea Cărtărescu, T. O. Bobe, Sorin Gherghuț, Mihai Ignat etc. cu care, așa cum afirmă, leagă prietenii mai mult sau mai puțin durabile. Perioada facultății reprezintă apogeul devenirii și al cunoașterii de sine, conform spuselor autorului, dar și perioada formării sale ca individ și ca filolog, perioada marilor iubiri, a iubirii pentru viitoarea lui soție, pentru prietenii Răzvan și Corina, pentru șopârta Sally, pentru peștișorul Teo și pentru motanul Otto. Autorul (Paul-Bădescu, 2012: 60) afirmă:

ultimul capitol al devenirii mele a fost, desigur, dragostea. [...] Iubirea m-a determinat să reîncep să scriu, de data aceasta proză, și, în plus, m-a mobilizat să scriu ceva care să le placă celor de care eram îndrăgostit. Era un fel al meu de a face curte. Lor le datorez tot ce am scris până acum și ce scriu în continuare, căci, deși focul de paie al pasiunii noastre s-a mistuit între timp, eu am rămas, ca un adevărat îndrăgostit, cu gândul la ei.

Această căutare a lui Cezar are drept scop împăcarea cu sine și revenirea în trecut pentru a depista care sunt bucățile de puzzle care au format întregul prezent.

Tinerețile lui Daniel Abagiu poate fi asociat cu *Romanul adolescentului miop* a lui Mircea Eliade, ambele fiind romane ale formării, care surprind etapa adolescenței și în care personajul caută să se înțeleagă și să înțeleagă. La fel ca în cazul lui Paul-Bădescu, Mircea Eliade consideră, prin vocea personajului său, că un roman care să redea propria existență este cel mai facil, mai corect și mai sincer: „nu am nevoie de inspirație; trebuie să scriu doar viața mea, iar viața mi-o cunosc, și la roman mă gândesc de mult” (Eliade, 2016: 6).

Adolescenți la început de drum, eroii celor două romane au un destin marcat de singurătate, plăcerea cea mai mare fiind literatura, mai ales literatura existențială. Firi contemplative, își notează frământările lor într-un jurnal care, ulterior, li se pare desuet. Sunt foarte critici cu cei din jur, dar mai ales cu propria lor persoană.

Ambele personaje primesc „în dar” un an de pauză, an care să îi ajute să realizeze care este drumul pe care trebuie să pornească și să le dea șansa să descopere talentul literar pe care îl dețin.

O altă asemănare deosebit de importantă o reprezintă dorința celor două personaje de a se autocunoaște; dacă în romanul lui Cezar Paul-Bădescu o deducem din acțiunile lui Daniel Abagiu, eroul lui Mircea Eliade (2016: 82) o spune răspicat, este frământat de întrebări, temător și în căutare de răspunsuri:

trebuie să mă cunosc. Trebuie să știu odată sigur cine sunt și ce vreau. Am amânat mereu lucrul acesta, pentru că mi-era teamă. Mi-era teamă că nu voi izbuti să-mi luminez sufletul sau că lumina ce va aluneca asupra-mi să nu mă îndurereze. Eu mi-am închipuit anumite lucruri despre mine însumi. Ce se va întâmpla dacă acestea nu există aieva? Dacă ele n-au fost decât o părere?

Ceea ce caută cei doi este drumul spre sine, ei vor să se privească cu mintea adultului, să se înțeleagă și să poată merge mai departe; atât romanul lui Mircea Eliade, cât și cel al lui Cezar Paul-Bădescu nu reprezintă decât, așa cum sună titlul unui subcapitol din *Romanul adolescentului miop*, „drumul spre mine însumi”.

Tehnica reluării unui text vechi, a ajustării și amendării lui o regăsim și în romanul *Maitreyi* a lui Mircea Eliade, la baza lui aflându-se jurnalul din anii șederii autorului în India. Mircea Eliade alege să insereze fragmente de jurnal la care adaugă unele corecturi asupra textului, ajustări sau amendări ale celor scrise, astfel încât sporește caracterul autobiografic al operei sale.

Comparând *Tinerețile lui Daniel Abagiu* cu romanul *Muzici și faze* al lui Ovidiu Verdeș, observăm că acestea au în comun perioada pe care o descriu, vârsta adolescenței în anii de final ai comunismului. Ambele sunt romane ale formării, însă perspectiva pe care o abordează cei doi este diametral opusă. Dacă Ovidiu Verdeș alege să prezinte întâmplările

din perspectiva adolescentului Tinuț, Paul-Bădescu privește lucrurile de sus, din perspectiva adultului, evidențiind în special trăsăturile negative care compun portretul tânărului Daniel Abagiu.

Concluzii

Romanul lui Cezar Paul-Bădescu surprinde în special prin perspectiva narativă, strategiile textuale și prin utilizarea autoficțiunii ca expresie a antiliteraturii. Scriitorul mizează pe efectul terapeutic al memoriei și se concentrează asupra căutării sinelui, alegerea autorului fiind de a prezenta nud întâmplărilor, tocmai din dorința de a dinamita cât mai mult posibil așa-zisa ideea de „literatură înaltă”. O importanță deosebită în anii formării personajului o are relația cu familia și cu cei din jur, autorul concentrându-se asupra implicațiilor pe care familia și societatea le are asupra conturării maturității.

Tinerețile lui Daniel Abagiu este o operă care experimentează autoficțiunea, elogiază sinceritatea și refuză scrisul calofil, mizând pe prezentarea autobiografică, fără a cosmetiza în vreun fel realitatea.

REFERINȚE:

Volume de proză

- Eliade, Mircea, *Maitreyi*, București, Editura Cartex 2000, 2016.
 Eliade, Mircea, *Romanul adolescentului miop*, Mușătești, Editura Tana, 2016.
 Paul-Bădescu, Cezar, *Luminița, mon amour*, Iași, Editura Polirom, 2017.
 Paul-Bădescu, Cezar, *Tinerețile lui Daniel Abagiu*, ediția a II-a, prefată de Mircea Cărtărescu, Iași, Editura Polirom, 2012.
 Verdeș, Ovidiu, *Muzici și faze*, ediția a III-a, revăzută, Iași, Editura Polirom, 2016.

Articole și interviuri

- Cobuz, Victor, *Umbrele autoficțiunii* în „Observator cultural”, nr. 1036, 21 octombrie 2020, disponibil la adresa web <https://www.observatorcultural.ro/articol/umbrele-autoficțiunii/>, accesat în 22.07.2022.
 Paul-Bădescu, Cezar, *Interviu – Cezar Paul-Bădescu*, intervievat de Cristina Foarfa, în „Metropotam.ro”, 11 decembrie 2007, disponibil la adresa web <http://metropotam.ro/La-zi/Interviu-Cezar-Paul-Badescu-art5914444815/>, accesat în 16.08.2022.
 Paul-Bădescu, Cezar, *Literatura te ajută în general să uiți de moarte*, intervievat de Simona Chițan în „Adevărul.ro”, 08 februarie 2020, disponibil la adresa web <https://adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/interviu-scriitorul-cezar-paul-badescu-2000185.html>, accesat în 03.08.2022.
 Romila, G. Adrian, *Daniel, Luminița și ficțiunile lui Cezar Paul-Bădescu*, în „LaPunkt”, disponibil la adresa web <https://www.lapunkt.ro/2017/03/daniel-luminita-si-fictiunile-lui-cezar-paul-badescu/>, accesat în 28.08.2022.